

ASPECTE PRIVIND REGLEMENTAREA NEUTRALITĂȚII POLITICE A FUNCȚIONARULUI PUBLIC

ASPECTS REGARDING THE POLICY NEUTRALITY OF THE CIVIL SERVANT

DOI: 10.5281/zenodo.3996009

CZU: 342.98:35.08

Tatiana MOSTOVEI,
doctor în drept, lector universitar,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

This work investigates the integrity and complexity of legal regulations regarding the political neutrality of the civil servant. As for incompatibilities/prohibitions, these are found in three normative acts, lacking in some regulations such as political neutrality, and could be qualified as vague or ambiguous, due to the fact that they are deduced from the principles of conduct or the notion of self-interest for the obligation to declare the conflict of interests. The normative framework in force establishes the civil servant in an area of extended uncertainty on political parties as well.

Keywords: civil servant, independence, impartiality, loyalty, self-interest, conflict of interest, obligation to abstain, principle of conformity, inappropriate influences, party member, political neutrality.

REZUMAT

Această lucrare examinează integritatea și complexitatea reglementărilor legale privind neutralitatea politică a funcționarului public. În ceea ce privește incompatibilitățile/interdicțiile, acestea se regăsesc în trei acte normative, lipsite de unele reglementări, precum neutralitatea politică și ar putea fi calificate ca vagi sau ambigue, datorită faptului că sunt deduse din principiile de conduită sau din noțiunea personală, interes pentru obligația de a declara conflictul de interese. Cadrul normativ în vigoare stabilește funcționarul public într-o zonă de incertitudine extinsă și asupra partidelor politice.

Cuvinte-cheie: funcționar public, independentă, imparțialitate, loialitate, interes personal, conflict de interese, obligația de abținere, principiul conformării, influențe necorespunzătoare, membru de partid, neutralitate politică.

În anul 1939, pentru a limita activitatea politică a exponenților puterii executive a Guvernului Federal, Congresul Statelor Unite ale Americii a adoptat Actul pentru prevenirea activităților politice periculoase (Un Act To prevent pernicious political activities) [14] cunoscut sub denu-

mirea de Legea Hatch (Hatch Act). Legea Hatch rezumă la faptul că funcționarul agenției federale nu poate folosi funcția sa, finanțată din sursele contribuabililor, pentru susținerea convingerilor sale politice. Unele reglementări din Legea Hatch sunt regăsite și în cadrul normativ național.

Cu încuviințare legală, funcționarii publici din Republica Moldova pot avea calitatea de membri ai partidelor politice sau ai organizațiilor social-politice, cu unele excepții reglementate de lege [8; art. 16]. Atribuind prevederilor legale un regim uzual, distingem că nu fiecare funcționar public poate adera la un partid politic. Această abatere de la normă nu face referire la categoria funcției ocupate: de conducere de nivel superior, de conducere sau de execuție, ci la scopul general al funcției și sarcinile de bază. Implicarea în activități politice este interzisă pentru funcționarii publici cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și entităților subordonate, Administrației Naționale a Penitenciarelor, Centrului Național Anticorupție, Autorității Naționale de Integritate.

Ca rezultat al valorificării dreptului de aderare la un partid politic, funcționarii publici pot fi repartizați în 3 grupe: membri ai partidelor politice,

simpatizanți ai partidelor politice și funcționari apolitici. Conceptul de neutralitate politică însumează toți deținătorii statutului de funcționar public.

Așa cum fiecare drept obținut generează reciprocitate prin instituirea obligațiilor, în această lucrare va fi investigată plenitudinea și complexitatea reglementărilor legale cu privire la neutralitatea politică a funcționarului public.

Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158/2008 dispune dreptul la opinie a funcționarului, sub rezerva obligatei de abținere de la exprimarea sau manifestarea publică a preferințelor politice [8; art. 15, alin. (4)]. Obligația de abținere nu privește conținutul opiniei, însă face referire la reținerea în exprimarea acesteia. În doctrina franceză obligația de abținere poate fi regăsită cu titlu de obligație de rezervă (obligation de réserve) a funcționarului public. Co-

dul administrativ al României determină obligații în exercitarea dreptului la libera exprimare [13; art. 432], în baza cărora funcționarii publici trebuie să aibă o atitudine conciliantă și să evite generarea conflictelor datorate schimbului de păreri.

Un alt aspect ce urmează a fi analizat vizează extinderea obligației de abținere doar pe perioada programului de activitate, dar nu și în perioada concediului ordinar ori medical, zilelor libere, pauzei de prânz. Interdicția implică nu numai procesul de vociferare a propriilor convingeri politice, dar include și domeniul de exteriorizare a manifestărilor: prin gesturi, atitudine, vestimentație etc.

Conformat cerințelor, funcționarul public nu va fi supus răspunderii administrativ-disciplinare pentru expunerea preferințelor și opiniilor cu tentă politică pe paginile de socializare, implicarea în campanii electorale, participarea la emisiuni televizate cu caracter politic, purtarea vestelor, tricourilor, chipiurilor cu sigla partidelor politice etc. Cu toate acestea, o atare formă de comunicare urmează a fi apreciată de la caz la caz, cu respectarea condiției de neafectare a imaginii autorității publice.

Întru instituirea unei norme clare și aplicabile, ar fi binevenită completarea Legii nr.158/2008 [8] cu un articol ce va reglementa particularitățile obligației de abținere a funcționarului public.

Totodată, obligația de abținere și declarația de abținere nu pot fi confundate, acestea având destinații distincte. De lege lata, declarația de abținere este un act prezentat în scris superiorului ierarhic pentru declararea situațiilor de conflict de interese iscate într-o procedură administrativă. Unul din temeiurile depunerii este determinat de existența motivului „de justificare a neîncrederii față de exercitarea imparțială a funcției” [4; art. 50, alin. (1)]. Prin urmare, funcționarul va prezen-

ta declarația de abținere, invocând apartenența ori preferințele politice, în caz că prejudiciază încrederea publicului în exercitarea imparțială a funcției.

Asigurarea realizării unui serviciu public imparțial, în interesul societății și al statului constituie unul din obiectivele activității autorităților publice. Totodată, imparțialitatea este unul dintre principiile ce guvernează conduita funcționarului public, potrivit căruia este obligat să ia decizii și să întreprindă acțiuni în mod imparțial, nediscriminatoriu și echitabil, fără a acorda prioritate unor persoane sau grupuri în funcție și de apartenență politică [9; art.4, alin. (1)].

Atunci când este pus în discuție principiul imparțialității, devine importantă conștientizarea dimensiunii acestuia, luând în calcul aparențele. Imparțialitatea trebuie să rezulte din acțiunile întreprinse și deciziile adoptate, tocmai pentru a înlătura orice suspiciune cu privire la îndeplinirea corectă și onestă a îndatoririlor profesionale. Imparțialitatea nu este doar o chestiune de substanță, ci și de aparență: nu este suficient să fii imparțial, acest lucru trebuie să fie văzut [4; p.2 3].

Pe de altă parte, anume prin prisma principiului independenței, Codul de conduită a funcționarului public nr. 25/2008 [9; art. 5] dispune asupra limitelor implicării în activități politice. Apartenența politică a funcționarului public nu va influența comportamentul și deciziile acestuia, precum și politicile, deciziile și acțiunile autorităților publice. Totodată, funcționarilor, în exercitarea funcției, le este interzis: să participe la colectarea de fonduri pentru activitatea partidelor politice; să folosească resursele administrative pentru susținerea concurențelor electorale; să afișeze, în incinta autorităților publice, însemne sau obiecte inscripționate cu sigla sau denumirea partidelor politice ori a candidaților

acestora; să facă propagandă în favoarea oricărui partid; să creeze sau să contribuie la crearea unor subdiviziuni ale partidelor politice în cadrul autorităților publice. În atare formulă, principiul independenței constituie un garant al neutralității politice a funcționarului public cu aluzii la independență profesională și operațională a acestuia.

Pentru a face o analiză comparativă a principiilor independenței și neutralității politice este necesar să apelăm la semnificația cuvintelor incluse în titlul lor. Neutralitatea este caracterizată ca o obligație negativă, determinată de o atitudine pasivă și de neimplicare a funcționarului în manifestarea convingerilor politice. Independența, la rândul său, face referire la libertatea oferită funcționarului pentru îndeplinirea sarcinilor de funcție, fără imixtiunea colegilor, superiorilor, terțelor persoane sau autorități. Imixtiunea în activitatea funcționarului public din partea terțelor persoane, pentru a-l determina să acționeze ilegal, poate fi calificată drept influență necorespunzătoare și urmează a fi declarată în condițiile Legii integrității nr. 82/2017 [7; art. 17].

Neutralitatea politică constituie un principiu distinct, pus la baza activității serviciului public din Ucraina. În sensul art. 4, alin. (8) din Legea privind serviciul public nr. 889/10.12.2015 [15], funcționarul public nu va admite influența opiniilor politice asupra acțiunilor și deciziilor sale, se va abține de a-și demonstra atitudinea față de partidele politice, de a-și demonstra propriile opinii politice în timp ce îndeplinește atribuții oficiale.

Identificăm, în acest sens, o lipsă de reglementare în cadrul normativ național, înlăturarea căreia ar exclude multiple situații de abuz de funcție, protecționism și favoritism, tănuire de conflicte de interese etc.

Principiul neutralității politice, deter-

mină funcționarii să se asigure că punctele lor de vedere nu ar da naștere unui conflict de interese cu atribuțiile lor oficiale. Conflictul de interese, așa cum este perceput, este determinat de apariția unui conflict între două interese: de serviciu și personal, ultimul fiind determinativ. Interesul personal, după cum este definit de Legea privind declararea averii și intereselor personale nr.133/17.06.2016 [10] include și interesul material sau nematerial ce rezultă din relațiile sau afiliațiile inclusiv cu partidele politice. Pentru conformarea cu prevederile impuse, funcționarul public este obligat să declare conflictul potențial și real de interese, subordonat intereselor politice, generate de beneficiul moral ori material al funcționarului.

Loialitatea - principiu stipulat în art. 7 din Codul de conduită a funcționarului public [9] prevede obligația de a se abține de la orice act sau faptă care poate prejudicia imaginea, prestigiul sau interesele legale ale autorității publice. Mai mult, manifestarea loialității cuprinde trăsături, precum: fidelitatea, corectitudinea, sinceritatea, responsabilitatea, respectarea angajamentelor etc. Loialitatea este un termen indivizibil, nefragmentat în dependență de programul de activitate, agenda zilei, calendarul evenimentelor, simpatiile politice etc.

În altă ordine de idei, „disciplina de partid” constituie o poziție comună obligatorie pentru membrii unui partid politic. În atare circumstanțe, loialitatea funcționarului politic poate fi divizată în: 1) loialitate față de cetățean, autoritate/instituție publică și față de stat în exercitarea sarcinilor de funcție; 2) devotament față de partid – în timpul liber. Or, după cum menționează savantul francez Jean-François Keller în publicația din a.1966 [9], activitatea funcționarului merită privită și invers: activitatea în interiorul partidului și în afara partidului. Iar, în accepțiunea

savantului român L. Coman-Kund: „... devine greu de crezut că un funcționar public, numit pe baza loialității față de partid, va da dovadă, în exercițiul funcțiunii, de imparțialitate și echidistanță. Loialitățile, instituite de Codul de conduită, față de interesul general și față de instituție, vor fi înlocuite cu fidelitatea față de partid” [4; 24].

Principiile ce guvernează conduita funcționarului public, privite ca o teză fundamentală, urmează a fi percepute ca un lot unic, acestea neputând fi respectate selectiv sau formal. Principiul priorității interesului public devine declarativ atât timp, cât carențele legislative permit tacit continuarea activității în situații de conflict real dintre interesele publice și cele de partid. De remarcat, că Codul administrativ [2; art. 18] definește noțiunea de interes public, făcând referire la ordinea de drept, democrația, garantarea drepturilor și a libertăților persoanelor, precum și obligațiile acestora, satisfacerea necesităților sociale, realizarea competențelor autorităților publice, funcționarea lor legală și în bune condiții.

Continuând dezvoltarea acestui subiect, este de menționat că în literatura juridică s-au conturat două opinii contrare: prima, consideră administrația anexă a politicului și acceptă ca o funcție publică să fie și politică; a doua, consideră că funcționarul public are datoria principală și esențială de a executa decizia politică ridicată la rang de lege, fără a fi implicat în activitatea partidelor [1; p. 76].

Scoaterea politicului din administrație este una din necesitățile invocate de celebrul administrativist Anibal Teodorescu încă în 1922. Funcționarul public, în opinia autorului, nu poate aplica obiectiv legea în folosul colectivității, atunci când se folosește de ea „în vederea, mai ales a satisfacerii intereselor partidului politic care deține puterea” [5; p.161].

La expirarea a circa unui secol, politicul

rămâne prezent în administrația publică.

Pe de altă parte, conform interdicțiilor statuate în Legea Hatch, funcția publică nu poate fi o recompensă pentru activitatea politică și totodată nu poate fi implicat în managementul politic. Pe această linie, funcționarii publici din România sunt opriți să fie membri ai organelor de conducere ale partidelor politice, iar înalților funcționari publici, sub sancțiunea destituirii din funcție, le este interzis să fie membri ai partidelor politice [12; art. 98]. Reglementărilor similare sunt supuși funcționarii publici din Ucraina [15; art. 10, alin. (3)]. Din conținutul normei legale pot fi făcute următoarele precizări: nu a fost interzisă numirea în funcții pe criterii politice, ci doar impusă obligația suspendării activității politice pe perioada mandatului. Cu toate acestea, subliniem interdicția de a ocupa funcții în organele de conducere ale partidelor politice, care își găsesc argumentarea în renumitul discurs „Politica, o vocație și o profesie” al sociologului german Max Weber [16; p. 647]. Potrivit autorului, cel implicat în politică, tinde spre putere, fie puterea ca un mijloc de a subordona alte scopuri (ideale ori egoiste), fie „de dragul” puterii, pentru a savura din sentimentul prestigiului, oferit de ea. După Weber, persoana este ghidată nu atât de vocația de a fi politic, cât de acea categorie de avantaje, ce le sunt puse la dispoziție: motivare financiară, poziție socială, monopolul funcției.

Trebuie înțeles faptul că activitatea politică a funcționarilor publici, oricât de corect și pe deplin ar fi reglementată, inclusiv prin instituirea interdicțiilor și incompatibilităților, oricum constituie un factor de risc de corupție, acesta fiind determinat de produsul valorilor sociale, profesionale și individuale promovate de funcționar. În lipsa intenției de a supune unei analize detaliate avantajele și dezavantajele obținute, ori spre

ce tinde funcționarul în dorința sa de a deveni membru al vreo unui partid politic, este de precizat că interferența dintre funcționarul public și apartenența politică devine, cu trecerea timpului, un subiect plasat în atenția savanților, jurnaliștilor, societății civile, opiniei publice etc. Mai mult, potrivit art. 7, alin. (3) din Legea privind partidele politice nr. 294/2007 [11], „aderarea la un partid politic, precum și pierderea calității de membru al acestuia nu pot servi temei pentru acordarea de privilegii [...]”. Cu toate acestea, atunci când sistemul de valori este negat, respectarea principiilor neutralității, loialității, priorității interesului public și imparțialității devine un termen declarativ.

Codul-model de conduită a funcționarilor (agenților) publici recomandat de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei [3] oferă, la acest subiect, reglementări vaste și ușor de înțeles, care ar putea servi ca sursă de inspirație pentru completarea cadrului normativ național relevant. Statutul de recomandare a normei determină plasarea integrală a articolului:

„Art. 16 Activitate politică sau publică.

1. Sub rezerva respectării drepturilor fundamentale și constituționale, agentul public trebuie să vegheze că participarea sa în activitățile politice sau implicarea sa în dezbateri publice sau politice nu va știrbi încrederea publicului sau a angajaților săi în capacitatea sa de a-și satisface misiunea cu imparțialitate și loialitate.

2. În exercițiul funcției sale, agentul public nu trebuie să ofere ocazia la propria sa utilizare în scopuri politice partizane.

3. Agentul public trebuie să se conformeze oricărei restricții impuse în conformitate cu legea anumitor categorii de agenți publici în ceea ce privește exercitarea unei activități politice din cauza poziției lor sau a naturii funcțiilor lor.”

Cu toate acestea, nu poate fi omisă, în studiul de față, analiza reglementărilor legale cu privire la răspunderea juridică a funcționarilor publici pentru ignorarea incompatibilităților și restricțiilor de natură politică. Drept abatere disciplinară, în temeiul art.57, lit. i) din Legea nr.158/2008 [8], sunt specificate acțiunile de desfășurare, în timpul programului de muncă, a unor activități cu caracter politic. Așa cum, la prima vedere, ar constitui abatere disciplinară orice activitate politică întreprinsă în defavoarea activităților de serviciu, cele reglementate reduc simțitor din posibilitățile de sancționare. Îndată ce acțiunile funcționarului aduc atingere autorității publice în care activează, acesta este pasibil tragerii la răspundere administrativ-disciplinară, în temeiul art. 57, alin. 1 lit. g) din legea citată. Este însă cu neputință de a prevedea și nominaliza toate acțiunile/inacțiunile ce afectează prestigiul autorității publice, situație ce ar putea implica elemente de arbitrar și subiectivism în calificarea faptelor comise ori omise de funcționar.

Pe de altă parte, urmează a fi cercetată opțiunea tragerii la răspundere a funcționarului public pentru executarea indicațiilor superiorului. Revenind la prevederile Legii Hatch, de relatat că, potrivit amendamentelor operate în 1976, funcționarii americani au obținut protecție împotriva constrângerii angajaților de către superiorii lor.

Cadrul normativ național interzice imixtiunea în activitatea funcționarului, dar totodată îl obligă să se conformeze dispozițiilor primite de la conducător, instituind astfel principiul conformării sau principiul obedienței (le principe d'obéissance), după cum este reglementat în doctrina franceză.

Despre maniera în care poate fi exercitat principiul conformării dispun trei acte normative. Potrivit art. 3, alin. (2)

din Codul de conduită a funcționarului public, funcționarul va comunica superiorului dacă i se cere să acționeze ilegal sau contrar normelor de conduită [9]. La rândul său, în temeiul art. 23 din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158/2008, acesta are dreptul să refuze, în scris și motivat, îndeplinirea dispozițiilor primite de la conducător dacă le consideră ilegale [8]. Cât privește art. 17, alin. (3), lit. c și d) din Legea integrității nr. 82/2017 [7], în cazul imposibilității de a respinge influența necorespunzătoare și afectării activității profesionale, funcționarul public este obligat să denunțe cazul în termen de 3 zile lucrătoare în adresa conducătorului entității publice. În situația care imixtiunea parvine de la conducător, va sesiza Centrul National Anticorupție.

Constatăm astfel o concurență și totodată o ambiguitate a normelor de drept, care în nici un fel nu oferă opțiunea privind conduita în caz de ingerințe în activitatea funcționarului, fie și influențe partinice din partea șefului. Din acest punct de vedere, se trag concluzii că funcționarul nu este protejat împotriva constrângerilor superiorilor. Situația ar putea fi clarificată prin unificarea cerințelor într-un act normativ, care determină drepturile și îndatoririle funcționarului public – Legea nr.158/2008 [8].

Întrucât cadrul normativ în vigoare fixează dreptul funcționarilor publici de a adera la partide politice, este esențial de a reglementa limitele activității politice a funcționarului cu celeritate, claritate și complet, printr-un act normativ de aceeași forță juridică cu actul permisiv.

Cât privește incompatibilitățile/interdicțiile de natură politică ale funcționarilor publici, acestea se regăsesc în cuprinsul actelor normative analizate supra, toate însă fiind lipsite de claritate privitor la neutralitatea politică. Normele existen-

te ar putea fi calificate ca lacunare sau ambigui, deoarece sunt deduse din principiile de conduită, ori din noțiunea de interes personal pentru obligația declarării conflictului de interese, ori din lista abaterilor disciplinare enumerate în lege. Cadrul normativ în vigoare stabilește funcționarul public într-o zonă de incertitudine, extinsă și asupra partidelor politice.

Generalizând cele concluzionate, sunt înaintate următoarele sugestii și recomandări:

1. Întru excluderea ambiguităților și viului legislativ ar fi binevenită revizuirea cadrului normativ, în special:

1.1 Completarea Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158/2008 cu reglementări despre neutralitatea politică, particularitățile obligației de abținere și regula de conformare indicațiilor superiorului;

1.2 Completarea conținutului Codul de conduită a funcționarului public, adoptat prin Legea nr.25/2008, cu principiul inde-

pendenței operaționale și instituirea normelor privind activitatea politică și publică a funcționarului public;

1.3 Completarea declarației de avere și interese personale, anexă la Legea cu privire la declararea averii și intereselor personale nr.133/2016, compartimentul VIII. Interese personale cu o rubrică nouă, intitulată „Relații sau afiliații cu partide politice”.

2. Întru instituirea unei clarități și oferte de suport funcționarului public în studierea și conștientizarea drepturilor și îndatoririlor, restricțiilor și interdicțiilor cu privire la limitele activității politice ar fi binevenită elaborarea, sub egida Cămarilor de Stat, a Ghidului cu privire la neutralitatea politică a funcționarului public.

3. În scopul dezvoltării unui corp de funcționari publici stabili și integri, în cadrul orelor și cursurilor de dezvoltare profesională, urmează a fi studiate subiecte cu referire la neutralitatea politică și particularitățile conduitei funcționarilor publici în acest sens.

BIBLIOGRAFIE

1. Catlabuga V. Conduita funcționarului public. În: Ghidul Funcționarului public. Liga națională a asociațiilor de primari din Moldova. Chișinău: Tehnologii intelectuale, 2007, 446 p.

2. Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116 din 19 iulie 2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 17.08.2018, nr. 309-320 (466).

3. Codul model de conduită pentru agenții (funcționarii) publici. Anexă la Recomandarea Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei către statele-membre, aprobată la 11 mai 2000, la cea de-a 106-a Sesiune. În: Standarde anticorupție ale Consiliului Europei. Strasbourg, 2009, 223 p.

4. Coman-Kund L. Deontologia și statutul funcționarilor din administrația publică, manual pentru specializarea universitară „Administrație publică”. București: Didactică și Pedagogică, 2005, 138 p.

5. Deleanu M. Deontologia funcției și a funcționarului public. Reșița: Timpul, 2001, 180 p.

6. Kesler Jean-François Les Fonctionnaires et la politique La Revue administrative 19e Année, No. 112 (Juillet Aout 1966), p. 363-368. Published by: Presses Universitaires de France. În: www.jstor.org/stable/40777969 (accesat la 15.06.2020).

7. Legea integrității. nr.82 din 25 mai 2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 07.07.2017, nr. 229-243 (243).

8. Legea Republicii Moldova cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, nr. 158-XVI din 04 iulie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 23.12.2008, nr. 230-232 (840).

9. Legea Republicii Moldova privind Codul de conduită a funcționarului public, nr. 25 din 22 februarie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 11.04.2008, nr. 74-75 (243).

10. Legea Republicii Moldova privind declararea averii și a intereselor personale. nr. 133 din 17 iunie 2016. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 23.07.2016, nr. 245-246 (513).

11. Legea Republicii Moldova privind partidele politice, nr. 294 din 21 decembrie 2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.02.2008, nr. 42-44 (119).

12. Legea României privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, nr. 161 din 19 aprilie 2003. În: Monitorul Oficial nr. 279 din 21.03.2003. În: legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/43323 (accesat la 20.07.2020).

13. Ordonanța de Urgență a Guvernului României privind Codul administrativ, nr. 57 din 3 iulie 2019. În: Monitorul Oficial nr. 555 din 05.07. 2019. În: legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/215925 (accesat la 20.07.2020).

14. Un Act To prevent pernicious political activitie. În: <https://www.loc.gov/law/help/statutes-at-large/76th-congress/session-1/c76s1ch410.pdf>

15. Закон України про державну службу №889-VIII от 10.12.2015 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43) În: zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19 (accesat la 16.07.2020).

16. Вебер М. Политика как призвание или профессия. În: Небольшие выдержки из трудов великого политолога. Избранные сочинения. М. În: platona.net/load/knigi_po_filosofii/sociologija/veber_m_izbrannye_proizvedeniya_1990/25-1-0-2231 (accesat la 18.07.2020).

Prezentat: 3 august 2020.

E-mail: t.mostovei@gmail.com